

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 6 listopada 2013 r.

DOLiS-035-3533/13/HH

Sz. P.

Krystyna Szumilas

Minister Edukacji Narodowej

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Al. J. Ch. Szucha 25

00-918 Warszawa

WYSTĄPIENIE

na podstawie art. 19a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926, z późn. zm.), zgodnie z którym Generalny Inspektor może kierować do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego, państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych, podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne, osób fizycznych i prawnych, jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi oraz innych podmiotów wystąpienia zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych, a także występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie bądź zmianę aktów prawnych w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych zwracam się do Pani Minister o:

- 1) podjęcie działań, mających na celu dostosowanie procesu przetwarzania danych osobowych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w zakresie udostępnionych na stronach internetowych danych ekspertów do wymogów określonych przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926, z późn. zm.)

2) podjęcie prac legislacyjnych mających na celu kompleksowe uregulowanie kwestii związanych z przetwarzaniem danych osobowych określonych w rozporządzeniu z dn. 1 marca 2013 roku (Dz. U. z 2013 r. poz. 354).

Do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dotarła informacja o publikowaniu na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej list z danymi osobowymi ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych. Dane te, dotyczące ekspertów z całej Polski, są powszechnie dostępne pod adresem strony internetowej: https://www.men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=313%3A1./ Zakres udostępnionych danych obejmuje: imię i nazwisko, kwalifikacje zawodowe, zajmowane stanowisko, adres, numer telefonu (stacjonarnego lub komórkowego) oraz adres e-mail.

Należy stwierdzić, iż powyższy stan rzeczy budzi poważne wątpliwości pod kątem zgodności z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926, z późn. zm.).

Istotą ochrony danych osobowych jest ochrona prywatności osoby, której dane dotyczą. Źródło tej ochrony wynika przede wszystkim z przepisów ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 78, poz. 483 ze zm.). Stosownie do treści jej art. 47, każdy ma prawo m.in. do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia. Ponadto, zgodnie z art. 51 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji o osobie określa ustawa. Dyspozycję powołanego przepisu wypełnia właśnie ustawa o ochronie danych osobowych. Zgodnie z art. 23 ustęp 1 ustawy o ochronie danych osobowych przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy: 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych, 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa, 3) jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą, 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego, 5) jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r nr 97 poz. 674 z późn. zm.) stanowi, iż w skład komisji egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela mianowanego, a także dyplomowanego wchodzi eksperci z listy ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (art. 9g ustęp 2 pkt 4 i art. 9g ustęp 3 pkt. 3). Listę ekspertów prowadzi minister właściwy do spraw oświaty i wychowania (art. 9g ustęp 11). Zgodnie z art. 9g ustęp 11d wpis na listę ekspertów, odmowa wpisu oraz skreślenie następuje

w drodze decyzji administracyjnej ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Art. 9g ust. 12 stanowi z kolei, że minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Ministrem Obrony Narodowej i Ministrem Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, ramowy program szkolenia kandydatów na ekspertów, sposób prowadzenia listy ekspertów, tryb wpisywania i skreślania ekspertów z listy, uwzględniając w szczególności podstawowe treści programowe szkolenia i minimalny wymiar godzin szkolenia, a także dokumenty wymagane od osób ubiegających się o wpis na listę ekspertów oraz zakres danych objętych wpisem na listę.

Dyspozycję tę wypełnia rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy, sposobu prowadzenia listy ekspertów oraz trybu wpisywania i skreślania ekspertów z listy (Dz. U. z 2013 r. poz. 354). Zauważyć przy tym wypada, że rozporządzenie to nie było konsultowane z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych na etapie uzgadniania postanowień wynikających z jego przepisów.

Tymczasem w opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wątpliwość budzi w pierwszej kolejności § 3 ust. 3 pkt 9 w/w rozporządzenia, zgodnie z którym do wniosku o wpis na listę ekspertów należy dołączyć oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, w celu związanym z prowadzeniem listy ekspertów, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. nr 101 poz. 926 z późn. zm.). Należy zauważyć, że instytucja zgody w tym przypadku nie powinna mieć zastosowania, gdyż przesłanką legalizującą przetwarzanie danych dla określonych mocą rozporządzenia potrzeb, w tym prowadzenia listy ekspertów powinien być i jest przepis prawa (art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych). Wymaganie zgody na przetwarzanie danych osobowych od ekspertów, których listę prowadzi minister właściwy do spraw oświaty i wychowania budzi wątpliwości, chociażby z tego powodu, że zgoda taka jest *de facto* wymuszona, z drugiej strony jest zbędna, innymi słowy nie musi, a wręcz nie powinna być pozyskiwana skoro dane przetwarzane są na podstawie stosownych przepisów rozporządzenia. Należy uznać, że ze zgodą w rozumieniu ustawy o ochronie danych osobowych można mieć do czynienia wyłącznie gdy dana osoba ma możliwość wyznaczyć zakres udostępnianych danych, a także ma możliwość cofnięcia tej zgody w dowolnym momencie. Warto w tym miejscu odnotować, że w świetle orzecznictwa, zgoda na przetwarzanie danych osobowych nie ma wpływu na uprawnienia danego eksperta. Takie stanowisko zaprezentował Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 1 lutego 2005 r., sygn. II SA/Wa 1294/04: *Brak pisemnego oświadczenia eksperta o wyrażeniu zgody na przetwarzanie jego danych osobowych pozostaje bez wpływu na prawidłowość powołania komisji kwalifikacyjnej* – LEX nr 165761.

Niezależnie od powyższego uznać należy, że udostępnienie list ekspertów na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej oparte jest na wątpliwej podstawie prawnej, którą można by zastosować wyłącznie w przypadku, gdy dana osoba miałaby możliwość decydowania o tym, czy udostępnić (a jeśli tak to w jakim zakresie) dane osobowe. Powyższe nie ma zastosowania, gdy przesłanką legalizującą stanowi przepis prawa. Ponadto § 7 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 1 marca 2013 r., o którym była mowa wyżej stanowi jedynie, iż lista ekspertów jest prowadzona w formie elektronicznej bazy danych, nie ma natomiast nigdzie mowy o jej udostępnianiu w internecie. Tak dalece idące naruszenie prywatności bezwzględnie powinno znajdować swoje uzasadnienie w obowiązującym przepisie prawa, przy czym należy wnioskować, aby wynikało z aktu prawnego rangi ustawowej. W takim przypadku trzeba mieć szczególnie na uwadze, aby zachowana została zasada adekwatności, tj. aby udostępniane były jedynie dane w zakresie niezbędnym do osiągnięcia zamierzonego celu.

Każdy administrator danych musi zapewnić, aby dane osobowe były przetwarzane w oparciu o jedną z przesłanek wskazanych w art. 23 ust. 1 – 5 ustawy o ochronie danych osobowych (zasada legalizmu) oraz, aby dane te były przetwarzane w zakresie proporcjonalnym, adekwatnym odpowiednim do celu przetwarzania, stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy (zasada adekwatności). Jest on obowiązany zapewnić, aby dane te były adekwatne w stosunku do celu przetwarzania. Zgodnie z zasadą adekwatności, administrator danych powinien przetwarzać wyłącznie te dane, które są niezbędne ze względu na cel zbierania danych. Adekwatność danych w stosunku do celu ich przetwarzania powinna być rozumiana jako równowaga pomiędzy dobrem osoby, której dane dotyczą a interesem administratora danych. Oznacza to, że administrator danych nie może przetwarzać danych w zakresie szerszym niż niezbędny dla osiągnięcia zamierzonego celu, jak również danych o większym, niż uzasadniony tym celem stopniu szczegółowości. Równowaga będzie zachowana, jeżeli administrator zażąda danych tylko w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do wypełnienia celu, w jakim dane są przez niego przetwarzane (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 1 grudnia 2005 r. sygn. akt II SA/Wa 917/2005). Postulat ten wypada uwzględniać także *de lege ferenda*, mając na uwadze, aby tworzone przepisy powszechnie obowiązującego prawa nie stały w sprzeczności z w/w zasadą. Ponadto dane zebrane w danym celu i przechowywane w formie elektronicznej bazy danych nie muszą być jednocześnie powszechnie udostępniane w tym samym zakresie na stronie internetowej, o ile nie jest to konieczne, a tym bardziej o ile racjonalny ustawodawca nie przewidział takiego rozwiązania wprost, w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

Ponadto mając na uwadze, że rozporządzenie powinno być aktem wykonawczym, a nie prawotwórczym i powinno jedynie precyzować materię określoną w delegacji ustawowej, tzn. powinno dążyć się docelowo do tego, aby zakres danych osobowych, które obejmuje wpis na listę o udostępnieniu ekspertów został umieszczony w akcie o randze ustawy, a ewentualne

rozporządzenie powinno zachować wyłącznie wykonawczy charakter. Powyższy postulat powinien być bezwzględnie przestrzegany w przypadku tzw. danych wrażliwych, określonych w art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych.

Wypada również zaznaczyć, że rozporządzenie nie powinno obligować do podawania danych których posiadanie nie jest obowiązkowe. Żaden przepis prawa nie stanowi bowiem, że istnieje obowiązek posiadania numeru telefonu bądź adresu e-mail.

Mając na uwadze powyższe, proszę o: podjęcie stosownych prac legislacyjnych mających dostosowanie obowiązujących przepisów do standardów ochrony danych osobowych określonych w ustawie. Jednocześnie deklaruję w tej materii chęć współpracy, jako że na podstawie art. 12 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych jednym z zadań Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych jest opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony danych osobowych. Ponadto zwracam się o podjęcie stosownych działań mających na celu wyeliminowanie udostępniania danych osobowych za pośrednictwem strony internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej, opartego na wątpliwej podstawie prawnej, jak również poinformowanie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o podjętych w przedmiotowej sprawie działaniach **w terminie 30 dni** od dnia otrzymania niniejszego pisma, stosownie do treści art. 19a ustęp 3 ustawy o ochronie danych osobowych.

Informuję także, że treść wystąpienia wraz z udzieloną odpowiedzią zostaną umieszczone na stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.